प्रसिद्धीपत्रक

विषय :- जागतिक आरोग्य दिन ७ एप्रिल २०२६ दिनानिम्मित 'जागतिक आरोग्य संस्था' (WHO) आणि 'एनसीडीसी'चे (NCDC) आवाहन.

७ एप्रिल रोजी साजरा होणारा 'जागतिक आरोग्य दिन २०२६', जगभरातील सर्व लोकांना विज्ञानाच्या पाठीशी उभे राहण्याचे आवाहन करतो. "आरोग्यासाठी एकत्र. विज्ञानाच्या पाठीशी उभे राहा" (Together for health. Stand with science) या संकल्पनेवर (Theme) आधारित, या वर्षीच्या दिनानिमित्त वर्षभर चालणाऱ्या एका मोहिमेची सुरुवात होत आहे.

मोहिमेची उद्दिष्टे:

ही मोहीम सरकार, शास्त्रज्ञ, आरोग्य कर्मचारी, भागीदार संस्था आणि सामान्य जनतेला खालील कृती करण्याचे आवाहन करते;

- आरोग्याचे रक्षण करण्यासाठी पुरावे, अचूक तथ्ये आणि विज्ञानावर आधारित मार्गदर्शनाचा अवलंब करून विज्ञानाच्या पाठीशी खंबीरपणे उभे राहणे;
- विज्ञान आणि सार्वजनिक आरोग्य व्यवस्थेवरील विश्वास पुन्हा निर्माण करणे;
- अधिक निरोगी भविष्यासाठी विज्ञानावर आधारित उपायांना (Science-led solutions) पाठिंबा देणे.

मानव, प्राणी, वनस्पती आणि आपल्या पृथ्वीच्या आरोग्याचे रक्षण करण्यासाठी वैज्ञानिक सहकार्याच्या सामर्थ्याचा गौरव करणे, हा या मोहिमेचा उद्देश आहे. 'वन हेल्थ' (One Health) दृष्टिकोनावर विशेष लक्ष केंद्रित करून, पुराव्यांवर आधारित माहितीचे प्रत्यक्ष कृतीत रूपांतर करण्यासाठी आवश्यक असलेले बहुपक्षीय सहकार्य आणि वैज्ञानिक यश या दोन्हींवर ही मोहीम प्रकाश टाकते.

जागतिक आरोग्य दिनानिमित्त, भारत सरकारच्या आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्रालयांतर्गत असलेल्या 'राष्ट्रीय रोग नियंत्रण केंद्राने' (NCDC) हवामान बदलामुळे निर्माण होणाऱ्या आरोग्यविषयक आव्हानांचा सामना करण्यासाठी देशव्यापी आवाहन केले आहे.

उष्णतेच्या लाटेपासून संरक्षणावर विशेष भर

उन्हाळ्याचा वाढता तडाखा लक्षात घेता, 'एनसीडीसी'चे संचालक प्रा. (डॉ.) रंजन दास यांनी सर्व राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांना उष्णतेशी संबंधित आरोग्य सज्जतेवर लक्ष केंद्रित करण्याची सूचना केली आहे. भारतातील अनेक राज्यांमध्ये उष्णतेच्या लाटा आणि वाढते तापमान यामुळे उष्माघात (Heat stroke) आणि उष्णतेशी संबंधित आजारांचा धोका वाढला आहे.

"हवामान बदलाचा धोका लक्षात घेता, मानवी आरोग्याचे रक्षण करण्यासाठी वैज्ञानिक पुराव्यांचा वापर करणे आवश्यक आहे," असे डॉ. दास यांनी नमूद केले. विशेषतः वृद्ध, मुले, गर्भवती महिला आणि उन्हात काम करणारे मजूर यांना उष्णतेचा सर्वाधिक फटका बसत असल्याने त्यांच्या संरक्षणासाठी समन्वित धोरणे आखणे गरजेचे आहे.

२०२६ मधील प्रमुख उपक्रम

'नॅशनल प्रोग्राम ऑन क्लायमेट चेंज अँड ह्युमन हेल्थ' (NPCCHH) अंतर्गत राज्यांना खालील उपक्रम राबवण्याची विनंती करण्यात आली आहे:

- **जनजागृती मोहीम:** उष्णतेमुळे होणारे आजार टाळण्यासाठी आणि त्यांच्या व्यवस्थापनासाठी व्यापक मोहिमा राबवणे.
- **आरोग्य सेवा सज्जता:** आरोग्य कर्मचाऱ्यांना उष्णतेशी संबंधित लक्षणे ओळखण्यासाठी प्रशिक्षित करणे आणि आवश्यक औषधांचा पुरवठा सुनिश्चित करणे.
- **डिजिटल रिपोर्टिंग:** उष्माघाताचे रुग्ण आणि मृत्यू यांची दररोजची नोंद 'इंटिग्रेटेड हेल्थ इन्फॉर्मेशन प्लॅटफॉर्म' (IHIP) वर अनिवार्यपणे करणे.
- **पूर्वसूचना यंत्रणा:** हवामान विभाग आणि आपत्ती व्यवस्थापन विभागाच्या समन्वयाने उष्णतेच्या लाटेची माहिती नागरिकांपर्यंत पोहोचवणे.

हवामान बदल आणि आरोग्याचा संबंध

ज्या राज्यांमध्ये उष्णतेचा त्रास कमी आहे, अशा राज्यांनी हवामान बदल आणि आरोग्य यांच्यातील संबंधांबाबत जनजागृती करावी. यामध्ये पाणी आणि ऊर्जा बचत तसेच पर्यावरणास पूरक जीवनशैलीचा अवलंब करण्यावर भर दिला जाणार आहे, ज्यामुळे भविष्यातील आरोग्यविषयक धोक्यांशी लढण्याची क्षमता वाढेल.

उष्णतेच्या लाटेचा मानवी आरोग्यावर होणारा परिणाम कमी करणे आणि सार्वजनिक आरोग्याचे रक्षण करणे, हे या उपक्रमाचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.

पुणे महानगरपालिकेच्या आरोग्य विभागामार्फत 'नॅशनल प्रोग्राम ऑन क्लायमेट चेंज अँड ह्युमन हेल्थ' (NPCCHH) अंतर्गत दरवर्षी विविध उपाययोजना करण्यात येतात. त्यामध्ये पुणे महानगरपालिकेच्या विविध खात्यांनी करावयाची कामे, जनजागृती, उष्माघात रुग्णांवर औषधोपचार करणे, IHIP पोर्टलवर नोंदी करणे इ. कार्यवाही करण्यात येत आहे.

Jadhav 6/1/26

(डॉ. वैशाली जाधव)
ऑफिस इनचार्ज MSU तथा
सहाय्यक आरोग्य अधिकारी,
साथरोग नियंत्रण विभाग,
पुणे महानगरपालिका.

(डॉ.निना बोराडे)
आरोग्य अधिकारी
पुणे महानगरपालिका